

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

УДК 343.31

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ
ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ
ЗАСАДИ ЙОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ**

Сергій Бєлай

*Національна академія Національної гвардії України,
м-н Повстання, 3, м. Харків, Україна, 61001, тел. (057) 739-26-15,
email: Belwz3@ukr.net*

Ігор Євтушенко

*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
пр. Гагаріна, 26, м. Дніпропетровськ, Україна, 49005, тел. (0562) 46-32-36,
email: igor260288@yandex.ru*

Проаналізовано теоретичні засади сучасних соціальних загроз. Доведено актуальність дослідження кризових явищ соціально-економічної природи. Виконано розрахунки з визначення соціально-економічної ситуації в регіонах України та виявлено передумови загострення конфлікту на соціально-економічному підґрунті. Обґрунтовано введення надзвичайних адміністративно-правових режимів на Сході України.

Ключові слова: збройний конфлікт; кризові явища соціально-економічного характеру; надзвичайний стан; воєнний стан; нормативно-правові засади.

Події, які сьогодні виникають як у розвинених країнах, так і в державах з економікою, що розвивається, демонструють загострення конфліктів на соціально-економічному підґрунті. Наразі численні кризові явища соціально-економічного характеру в українському суспільстві (значна майнова диференціація населення, відсутність середнього класу, соціальна нерівність та ін.) створюють значну загрозу державній безпеці.

Статистика найвагоміших кримінальних злочинів 2013–2015 рр., подана Генеральною Прокуратурою України, є підтвердженням наявних загроз безпеці держави [5]. Збільшення кількості зареєстрованих злочинів за основними показниками розділів «Злочини проти основ національної безпеки», «Злочини проти громадської безпеки», «Злочини проти громадського порядку та моральності», «Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян», «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» доволі ґрунтовно доводить вірогідність існування загроз державній безпеці України внаслідок кризових явищ соціально-економічного характеру.

Світова практика наводить залежності виникнення збройних конфліктів з загостренням кризових явищ соціально-економічного характеру. З квітня 2014 року в Україні на території Донецької та Луганської областей не припиняється антитерористична операція. За даними ООН, за час найбільшого загострення конфлікту із середини квітня 2014 року до 28 лютого 2015 року задокументовано загибель щонайменше 5 809 осіб [12]. Отож дослідження соціально-економічних передумов появи збройного конфлікту в українському суспільстві та визначення нормативно-правових засад його врегулювання є доволі актуальним.

Забезпечення державної безпеки знаходиться в полі зору значної кількості провідних вчених. Наукові розвідки Г. П. Ситника торкаються державного управління у сфері забезпечення національної безпеки, Г. В. Новицького – вивчення теоретико-правових засад забезпечення національної безпеки України, В. Ю. Богдановича – аналізу проблем національної безпеки держави у військовій сфері. Теоретико-методологічним засадам системи забезпечення національної безпеки присвячені праці М. Сунгуровського та В. А. Ліпкана. Автори В. П. Горбулін та А. Б. Качинський розглядали питання стратегічного планування у сфері забезпечення національної безпеки, Г. О. Пономаренко приділяла увагу адміністративним питанням забезпечення внутрішньої безпеки держави. Блоку економічної безпеки та протидії економічній злочинності присвячена низька праць О. Є. Користіна, В. Т. Білоуса, В. В. Коваленка.

Водночас дослідженню взаємозв'язку існування та загострення в суспільстві кризових явищ саме соціально-економічного характеру з виникненням збройних конфліктів не приділено достатньої уваги.

Метою статті є дослідження соціально-економічних передумов виникнення збройного конфлікту в Україні та визначення нормативно-правових засад його врегулювання.

Останні кризові події соціального характеру у країнах Західної Європи та країнах Північної Африки засвідчують, що найгострішими, наймасовішими та соціально найнебезпечнішими кризовими явищами є явища, породжені низьким рівнем життя населення та невирішеністю соціальних проблем. Виникнення соціальних суперечностей та конфліктних ситуацій у суспільстві сприяє появі соціальної напруженості, що розвивається поступово. Вона є похідною від соціальної тривожності, яка залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх чинників: індивідуальної тривожності, хвилювання, спричиненого суспільно-політичними та соціально-економічними проблемами суспільства, характером міжособистісних взаємовідносин тощо.

Соціальна напруженість супроводжує конфліктну ситуацію та сприяє появі в суспільстві кризових явищ соціального характеру та соціального конфлікту. Загалом термін «конфлікт» трактують як зіткнення сил, міркувань, суджень тощо. Виходячи з аналізу тлумачення терміна «соціальний конфлікт», його можна визначити як вищу стадію розвитку суперечностей в системі відносин спільноти та громадськості, що супроводжується гострим розвитком протилежностей інтересів.

Якщо після ескалації соціального конфлікту не застосовано відповідних державних механізмів його врегулювання або ці механізми виявились безрезультатними, то соціальний конфлікт може перерости в соціальну кризу. Вона є природною фазою розвитку будь-якої системи і є зоною біфуркації. Virізняють три фази соціальної кризи: передкризову, коли виявляються перші симптоми та причини можливої кризи; кульмінації кризового стану; подолання кризи або переростання її в катастрофу.

Соціальна катастрофа спричинить незворотні деструктивні зміни соціальної системи. Здебільшого науковці зазначають, що на місці старої соціальної системи обов'язково виникне новий «соціальний організм» [7]. Погоджуємось з таким міркуванням, однак зазначимо, що наразі визначено два шляхи, які спричиняють соціальну катастрофу: еволюційний, коли соціальна система опинилась у стані катастрофи, зумовленої невірним напрямом розвитку, та революційний, коли зміни у соціальній системі спричинені насильницькими діями. Отже, задля отримання позитивного розвитку соціальної системи не завжди доречним є використання революційного шляху, оскільки він провокує трагічні події.

Світова соціологічна думка трактує події соціальної катастрофи як форму політичного насилля, тобто низку подій, загальною властивістю яких є погроза чи реальне застосування силових акцій [3, с. 49–50]. Поняття «політичне насилля» стосується революцій, що відзначаються фундаментальною соціальною зміною, яку здійснюють через насилля. Політичне насилля включає в себе революції, партизанські війни, державні перевороти, бунти, терористичні акти тощо. Головними формами політичного насилля є:

а) безлади – відносно спонтанне політичне насилля з реальною та значимою участю населення (страйки, бунти, сутички, локалізовані повстання);

б) заколоти – високоорганізоване політичне насилля з обмеженою участю населення, включаючи організовані терористичні акти політичного характеру, маломасштабний тероризм, маломасштабні партизанські війни, перевороти;

в) внутрішня війна – високоорганізоване політичне насилля за широкомасштабною участю населення, призначене для повалення режиму чи знешкодження держави та супроводжується великими актами насилля (широкомасштабний тероризм, партизанські війни, громадянські війни, революції).

Результати аналізу кризових явищ соціального характеру засвідчили, що найгостріші, наймасовіші і соціально найнебезпечніші кризові явища породжені низьким рівнем життя населення та невирішеністю соціальних проблем; вони є підґрунтям глибоких соціальних конфліктів, що виникають між населенням і владою та спричиняють збройне протистояння. Отже, найдоцільнішим і найактуальнішим є вивчення кризових явищ саме соціально-економічної природи.

У дослідженні [2] подано визначення кризових явищ соціально-економічного характеру – «...гострі суперечності в соціально-економічній системі, які виражаються загрозливим станом життєдіяльності населення (високий рівень

бідності населення, значна майнова диференціація населення, відсутність чітко вираженого середнього класу, соціальна нерівність, високий рівень корупції тощо) та спричиняють соціальну напруженість у суспільстві, яка проявляється у різноманітних формах реагування населення у латентному (відсутність бажання мати дітей, розлучення, алкоголізм, наркоманія, поширення ВІЧ та ін.) та відкритому (самогубства, міграція, злочинність, акції протесту, масові заворушення, революції) проявах, і загрозливим чином впливають на стан національної безпеки». Також визначено, що «...основними кризовими явищами соціально-економічного характеру є: високий рівень бідності населення; значна майнова диференціація населення; соціальна нерівність; відсутність явно вираженого середнього класу».

Отже, доволі актуальною сьогодні є державна політика з врегулювання кризових явищ соціально-економічного характеру в регіонах держави, отож в Україні постає питання щодо розроблення відповідного державного механізму моніторингу та нормативно-правових засад врегулювання кризових ситуацій. До того ж, у Стратегії національної безпеки України від 06.05.2015 р. [11] в підрозділі 4.2 зазначено завдання з «...удосконалення державної системи стратегічного планування, створення єдиної системи моніторингу, аналізу, прогнозування та прийняття рішень у сфері національної безпеки...» [6]. Наразі головним проблемним питанням у сфері досліджень із забезпечення державної безпеки є вирішення завдання щодо розроблення системи індикаторів для оцінювання відповідного рівня загроз національним інтересам.

Для оцінювання рівня загроз безпеці держави соціально-економічного характеру у праці [2] обґрунтовані індикатори за групами:

- економічний розвиток (капітальні інвестиції, обсяги експорту послуг, обсяги імпорту послуг, обсяги експорту товарів, обсяги імпорту товарів);
- споживчий ринок та заробітна плата (обсяги обороту роздрібної торгівлі, середньомісячна заробітна плата за регіонами, індекс реальної заробітної плати, індекси споживчих цін, заборгованість із виплати заробітної плати);
- ринок праці (потреба підприємств у працівниках, працевлаштування не зайнятих трудовою діяльністю громадян, економічна активність населення, безробітне населення (за методологією МОП));
- демографічна ситуація (чисельність наявного населення, чисельність постійного населення, внутрішня міграція – число прибулих, внутрішня міграція – число вибулих, зовнішня міграція – число прибулих, зовнішня міграція – число вибулих, кількість народжених, кількість померлих).

Стан державної безпеки від загроз соціально-економічного характеру розраховано за допомогою таксономічного методу як одного із методів аналізу багатокритеріальних процесів, спеціально орієнтованого на дослідження об'єктів, що характеризуються чималою кількістю різномірних параметрів [2; 8].

Результати аналізу засвідчили, що найгіршу соціально-економічну ситуацію протягом 2011–2013 рр. спостерігали в Луганській, Харківській, Запорізькій, Львівській областях та АР Крим. Доречно наголосити на зафіксованому гострому контрасті між Донецькою областю, в якій соціально-економічна

ситуація була найкращою, та Луганською, в якій вона була найгіршою. Період з 2014 р. – до I кварталу 2015 р. статистику АР Крим не враховували, Луганської та Донецької областей статистика врахована за територією, підконтрольною Україні, де зафіксовано найгірший соціально-економічний стан. Упродовж 2014 р. – I кварталу 2015 р. погіршилась ситуація також у Київській, Донецькій та Полтавській областях.

Наголосимо, що розрахунки засвідчили адекватність загрозового соціально-економічного стану I кварталу 2014 р. революційним подіям в регіонах держави: відповідно до подій в Україні, точкою біфуркації є перший квартал 2014 р.

Однак обмеження таксономічного методу зумовили необхідність розроблення модифікованого алгоритму методу k-середніх [2]. З цією метою ідентифіковано еталонну точку таксономічного методу відповідно до реальних кризових подій, що виникали в державі. Подібний підхід використовували в дослідженні [1], коли необхідно було ввести градацію рівнів складності оперативної обстановки під час виникнення масових заворушень.

Для градації рівнів загроз безпеці держави соціально-економічного характеру введено чотири вербальні категорії:

- низький рівень загроз;
- підвищений рівень загроз;
- високий рівень загроз;
- критичний рівень загроз.

Значення рівнів загроз визначається щодо еталонної точки відповідно до реальних кризових подій, що виникали в суспільстві, та дає змогу визначати градацію рівнів загроз безпеці держави соціально-економічного характеру [2]. З метою апробації цього методу здійснено розрахунки з визначення рівня загроз соціально-економічного характеру у II–IV кварталах 2014 р. та I кварталі 2015 р. відповідно до вибраного умовного еталона. Еталоном визначено точку біфуркації – I квартал 2014 р., коли в Україні відбулися найтрагічніші революційні події (таблиця 1).

Розрахунки засвідчили, що критичний рівень загроз соціально-економічного характеру спостерігали у Донецькій та Луганській областях у III–IV кварталах 2014 р., а також I кварталі 2015 р. Крім цього, критичний рівень загроз соціально-економічного характеру зафіксовано у Київській області у IV кварталі 2014 р. Високий рівень загроз соціально-економічного характеру найбільше спостерігали у Харківській області у II–IV кварталах 2014 р., у Дніпропетровській – у III кварталі 2014 р. та I кварталі 2015 р., в Одеській – у II та IV кварталах 2015 р. Також високий рівень загроз одноразово у звітному періоді зафіксовано у Запорізькій, Кіровоградській, Рівненській, Херсонській, Хмельницькій, Чернігівській та Чернівецькій областях, причому у Запорізькій області показник високого рівня загроз був найбільшим.

За результатами дослідження зроблено висновок, що соціально-економічна ситуація у II–IV кварталах 2014 р. та I кварталі 2015 р., відповідно до I кварталу 2014 р., у Луганській, Донецькій, Київській, Харківській, Одеській, Дніпропетровській та Запорізькій областях була найгіршою. На нашу думку,

наведені розрахунки відповідають дійсності та доводять адекватність розробленого модифікованого методу кластерного аналізу k-середніх.

Таблиця 1

Розрахунок рівня загроз соціально-економічного характеру у I – IV кварталах 2014 р. та I кварталі 2015 р. відповідно до I кварталу 2014 р.

№ з/п	Область	2014 рік			2015 рік
		II квартал	III квартал	IV квартал	I квартал
		Рівень загроз	Рівень загроз	Рівень загроз	Рівень загроз
1	Вінницька	Підвищений	Підвищений	Низький	Низький
2	Волинська	Підвищений	Низький	Низький	Підвищений
3	Дніпропетровська	Підвищений	<i>Високий</i>	Підвищений	<i>Високий</i>
4	Донецька	Підвищений	Критичний	Критичний	Критичний
5	Житомирська	Підвищений	Низький	Підвищений	Низький
6	Закарпатська	Низький	Підвищений	Підвищений	Підвищений
7	Запорізька	<i>Високий</i>	Підвищений	Підвищений	Підвищений
8	Івано-Франківська	Низький	Низький	Підвищений	Низький
9	Київська	Підвищений	<i>Високий</i>	Критичний	<i>Високий</i>
10	Кіровоградська	Низький	Низький	<i>Високий</i>	Низький
11	Луганська	Підвищений	Критичний	Критичний	Критичний
12	Львівська	Підвищений	Низький	Підвищений	Підвищений
13	Миколаївська	Низький	Підвищений	Підвищений	Низький
14	Одеська	<i>Високий</i>	Підвищений	<i>Високий</i>	Підвищений
15	Полтавська	Підвищений	Підвищений	Низький	Низький
16	Рівненська	Підвищений	<i>Високий</i>	Підвищений	Низький
17	Сумська	Низький	Підвищений	Підвищений	Підвищений
18	Тернопільська	Підвищений	Підвищений	Підвищений	Підвищений
19	Харківська	<i>Високий</i>	<i>Високий</i>	<i>Високий</i>	Підвищений
20	Херсонська	<i>Високий</i>	Низький	Підвищений	Низький
21	Хмельницька	<i>Високий</i>	Підвищений	Підвищений	Підвищений
22	Черкаська	Низький	Низький	Низький	Низький
23	Чернігівська	<i>Високий</i>	Підвищений	Підвищений	Підвищений
24	Чернівецька	<i>Низький</i>	Підвищений	Підвищений	Підвищений

Розрахунки з визначення соціально-економічної ситуації в регіонах України, виконані протягом 2011–2013 рр., та розрахунки рівня загроз соціально-економічного характеру у III–IV кварталах 2014 р. та I кварталі 2015 р.,

відповідно до I кварталу 2014 р., дали змогу виявити передумови загострення конфлікту на соціально-економічному підґрунті. З причин етнічної близькості Східного регіону України з «країною-агресором», інформаційно-психологічний вплив домінував у цьому регіоні держави, що й слугувало причиною підтримання сепаратистського руху та початку збройного конфлікту.

Отже, виникнення зазначених кризових ситуацій вимагає від органів влади здійснення особливого правового впливу. Нормативно-правове регулювання в особливих умовах пов'язане з введенням правових режимів надзвичайного або воєнного стану [9–10].

Світова практика доводить доцільність і доречність введення надзвичайних адміністративно-правових режимів з метою узаконення подібних безпекових заходів. Однак обставини, що спричиняють запровадження надзвичайних повноважень, зазвичай, залишаються невизначеними як у національних, так і в міжнародних договорах про права людини. У публікації [4, с. 335–336] визначено низку соціально обумовлених обставин, що виправдовують надання надзвичайних повноважень у сучасних демократичних державах, таких як: війна; внутрішній збройний конфлікт; загроза збройного конфлікту; терористичні атаки; економічна криза та масові заворушення; інші обставини.

Автор С. О. Кузніченко визначає дві умови запровадження надзвичайних правових режимів: фактичну, тобто внаслідок надзвичайних ситуацій, перелік яких затверджено нормативно-правовими актами, та юридичну, коли надзвичайний стан введено відповідним рішенням. У разі виникнення надзвичайних ситуацій недієздатними стають звичайні механізми державного управління. З цією метою органи державного управління та органи місцевого самоврядування організовують виконання низки особливих заходів зі створення надзвичайних органів управління (таких як оперативні штаби, комендатури та ін.) та виконання надзвичайних повноважень [6].

Введення надзвичайних повноважень регулюють трьома основними міжнародними та регіональними договорами про права людини:

- Міжнародним пактом про громадянські та політичні права – на світовому рівні;
- Європейською конвенцією про захист прав людини – для громадян Європи;
- Міжамериканською конвенцією про права людини – для громадян Південної та Північної Америки.

У конституціях більшості країн чітко прописана вимога дотримуватись цих міжнародних угод. Україна також ратифікувала Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та Європейську конвенцією про захист прав людини.

Міжнародний пакт про громадянські та політичні права забезпечує державам-учасницям право недотримання деяких своїх зобов'язань у період надзвичайних ситуацій у їхніх країнах. Однак деякі правові принципи є неодмінними в рамках міжнародного права. Наприклад, надзвичайні заходи дозволяють тільки у межах, строго визначених необхідністю ситуації; правові

обмеження на надзвичайний період не повинні суперечити іншим зобов'язанням за міжнародним правом; правові обмеження на час надзвичайного стану не повинні спричиняти дискримінацію перед законом на основі расової приналежності, кольору шкіри, статі, мови, релігії чи соціального походження [4, с. 339].

Європейська конвенція про захист прав людини забезпечує додаткові гарантії захисту основних прав людини у надзвичайних ситуаціях. Ст. 15 дозволяє країнам-учасникам відступати від своїх зобов'язань тільки під час війни у державі або інших надзвичайних ситуацій, які загрожують існуванню нації. Також ця стаття забороняє відступати від таких зобов'язань, як гарантія права на життя усім громадянам, заборона катування, свобода від рабства та свобода думки, совісті і релігії [4, с. 340].

В Україні досі не введені надзвичайні адміністративно-правові режими, запроваджено лише особливий період, головною метою якого є здійснення мобілізаційних заходів.

Отже, на основі викладеного вище зазначимо:

1. Аналіз кризових явищ соціального характеру засвідчив, що найгостріші, наймасовіші і соціально найнебезпечніші кризові явища породжені низьким рівнем життя населення та невирішеністю соціальних проблем; вони є підґрунтям глибоких соціальних конфліктів, що виникають між населенням та владою, отож найдоцільнішим та найактуальнішим у майбутньому є вивчення кризових явищ саме соціально-економічної природи та розроблення механізмів державного врегулювання цих явищ.

2. Виконані розрахунки з визначення соціально-економічної ситуації в регіонах України протягом 2011–2013 рр. та розрахунки рівня загроз соціально-економічного характеру у III–IV кварталах 2014 р. та I кварталі 2015 р., відповідно до I кварталу 2014 р. дали змогу виявити передумови загострення конфлікту на соціально-економічному підґрунті.

3. Сьогодні міжнародне суспільне право та більшість національних конституцій визначають, що в умовах виникнення збройних конфліктів органи державної влади можуть обмежувати деякі громадянські свободи з метою відновлення порядку та дещо ширшого використання фундаментальних прав людини шляхом введення надзвичайних адміністративно-правових режимів. Введення надзвичайних повноважень регулюють трьома основними міжнародними та регіональними договорами про права людини, вимога дотримуватись яких чітко прописана в конституціях більшості країн.

4. Україні необхідно дотримуватись Міжнародного пакту про громадянські та політичні права та Європейської конвенції про захист прав людини. З метою дотримання цих угод під час врегулювання збройного конфлікту обов'язковим є введення надзвичайних адміністративно-правових режимів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Бацамут В. М.* Оцінювання стану оперативної обстановки в сфері охорони громадського

- порядку : монографія / В. М. Бацамут, С. В. Белай. – Х. : Акад. ВВ МВС України, 2013. – 155 с.
2. *Белай С. В.* Державні механізми протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру: теорія, методологія, практика : монографія / С. В. Белай. – Х. : Національна акад. НГУ, 2015. – 349 с.
3. *Гарр Т. Р.* Почему люди бунтуют / Т. Р. Гарр. – СПб. : Питер, 2005. – 461 с.
4. Гражданский контроль над сектором безопасности. Предотвращение кризисов и восстановление : пособие для организаций гражданского общества / перевод с англ., отв. за выпуск О. Михалочко. – Киев–Женева : Патент, 2014. – 354 с.
5. Єдині звіти про кримінальні правопорушення за 2013, 2014, 2015 рр. : Генеральна прокуратура України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html> (дата звернення : 01.05.16). – Назва з екрана.
6. *Кузнichenko С. О.* Надзвичайні адміністративно-правові режими: зарубіжний досвід та українська модель : монографія / С. О. Кузнichenko / Крим. юрид. ін-т Одес. держ. ун-ту внутр. справ. – Сімферополь : Кримнавчпеддержвидав, 2009. – 496 с.
7. *Михайлицька Н. Я.* Удосконалення механізмів державного управління фінансовим оздоровленням промислових підприємств : дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Н. Я. Михайлицька ; Харк. Регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. – Х., 2007. – 209 с.
8. *Плюта В.* Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях: Методы таксономии и факторного анализа / В. Плюта ; пер. с пол. В. В. Иванова ; науч. ред. В. М. Жуковской. – М. : Статистика, 1980. – 151 с.
9. Про правовий режим воєнного стану : Закон України № 389-VIII від 12 травня 2015 року: станом на 01 трав. 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення : 01.05.16). – Назва з екрана.
10. Про правовий режим надзвичайного стану [Електронний ресурс] : Закон України № 1550-III від 16.03.2000 р.: станом на 01 трав. 2016 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1550-14> (дата звернення : 01.05.16). – Назва з екрана.
11. Про Стратегію національної безпеки України : рішення Ради національної безпеки і оборони України від 06.05.2015 р., затверджено Указом Президента України № 287/2015 від 26.05.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> (дата звернення : 01.05.16). – Назва з екрана.
12. Death toll in eastern Ukraine crosses 6,000, Zeid says, as UN releases new report [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.un.org.ua/en/information-centre/news/1963> (дата звернення : 01.05.16). – Назва з екрана.

Стаття надійшла до редколегії 29.04.2016

Прийнята до друку 15.05.2016

SOCIO-ECONOMIC BACKGROUND OF ARMED CONFLICT IN UKRAINE AND LEGISLATIVE FOUNDATIONS OF HIS SETTLEMENT

Sergey Belay

*The National Academy of the National Guard of Ukraine,
3, Maydan Povstannya, Kharkiv, Ukraine, 61001, tel. (057) 739-26-15,
email: Belwz3@ukr.net*

Igor Yevtushenko

*Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs,
26, Prospect Gagarina, Dnipropetrovsk, Ukraine, 49005, tel. (0562) 46-32-36,
email: igor260288@yandex.ru*

The analysis of the crisis of a social nature, which indicated that the most severe, widespread and dangerous social crisis are those generated by low living standards and unsolved social problems; they are the basis of serious social conflicts that arise between citizens and authorities, therefore the most appropriate and relevant is the study of the crisis is socio-economic nature and development of mechanisms of state regulation of these phenomena. Calculations to determine the socio-economic situation in the regions of Ukraine during 2011–2013 and calculation of threats socioeconomic second – fourth quarter of 2014 and first quarter of 2015 according to the first quarter of 2014 revealed the preconditions for social conflict escalation economic grounds. Determined that the reasons for ethnic proximity eastern region of Ukraine with the «aggressor country», information-psychological influence was dominant in this region of the state, which was the reason for maintaining the separatist movement at the beginning of the armed conflict. It is noted that at present time the public international law and most national constitutions define that in terms of armed conflict public authorities may restrict some liberties in order to restore order and greater use of the most fundamental human rights by introducing emergency legal and administrative regimes. The introduction of emergency powers is governed by three major international and regional human rights treaties, the requirement to comply are clearly spelled out in the constitutions of most countries. Noted that Ukraine must adhere to the International Covenant on Civil and Political Rights and the European Convention on Human Rights. In order not to breach these agreements during the settlement of the armed conflict must enter emergency legal and administrative regimes.

Key words: armed conflict; crisis of socio-economic nature; State of Emergency; martial law; regulatory and legal principles.

**СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ
ВОЗНИКНОВЕНИЯ ВООРУЖЕННОГО КОНФЛИКТА В УКРАИНЕ
И НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ЕГО УРЕГУЛИРОВАНИЯ**

Сергей Белай

*Национальная академия Национальной гвардии Украины,
пл. Восстания 3, г. Харьков, Украина, 61001, тел. (057) 739-26-15,
email: Belwz3@ukr.net*

Игорь Евтушенко

*Днепропетровский государственный университет внутренних дел,
пр. Гагарина 26, г. Днепропетровск, Украина, 49005, тел. (0562) 46-32-36,
email: igor260288@yandex.ru*

Проведен анализ теоретических основ современных социальных угроз. Доказана актуальность исследования кризисных явлений социально-экономической природы. Проведены расчеты по определению социально-экономической ситуации в регионах Украины и выявлены предпосылки обострения конфликта на социально-экономической почве. Обосновано введение чрезвычайных административно-правовых режимов на Востоке Украины.

Ключевые слова: вооруженный конфликт; кризисные явления социально-экономического характера; чрезвычайное положение; военное положение; нормативно-правовые основы.